

FISKIVINNA

Svartkjafturin átti størsta partin av føroysku veiðuni

Tað er alment kent, at uppsjóvarvinnan partvís eigur lívið í føroyingum í løtuni, men visti tú, at størst veidda nøgdin er av svartkjafti

Tá ið talan er um uppsjóvarfisk, so hugsa tey flestu um tann makrel, sum føroysk skip hava fisk hesi seinastu árin.

Men størsta nøgdin av uppsjóvarfiski var í fjør av svartkjafti.

226.000 tons av svartkjafti veiddu føroysk skip í fjør, tá samlaða nøgdin av makreli var 150.000 tons.

Seinastu árin hevur upp-sjóvarvinnan átt ein stóran part av føroyska búskapar-vøkstrinum.

Eitt álvarsligt lop hendi, tá ið Føroyar ásettu sær egna makrelkvotu.Tá blómaði uppsjóvarvinnan. Vit fóru frá 15.000 tonsum av makreli í 2009 til 150.000 tons í fjør.

Lopið kom longu í 2010, tá ið vit veiddu 72.000 tons.

Ein kemur – annar fer
Í uppsjóvarvinnuni eru tað fyra fiskasløg, sum føroy-ingar fiska.

Tað er svartkjaftur, makrelur, sild og lodna.

Tað visir seg, at sjáldan er nógv til av øllum sløgum,

men tá ið tað minkar av ein-um slagi, so veksur nøgdin av onkrum av hinum sløgnum.

Í nógv ár komu størstu nøgdirnar frá svartkjafti. Svartkjaftur er ein lítill fiskur, sum ikki gevur serliga nógv hægri prís til matna enn til ídna.

Hesi seinnu árin hevur prísurin á svrtkjafti í meðal ligið millum eina og tvær krónur í meðal – oftast nærri einari krónu.

Nógvar royndir hava verið gjørdar at fáa svartkjaft gjørdan til matvøru, men ongantíð er hetta av álvara eydnast. Í hvussu so er ikki so væl , at tað hevur givið munandi hægri prís.

Í Føroyum er roynt við virkjum á landi at gera su-rimi og við fabrikkskipum, sum royndu at virðisøkja svartkjaftin, men uttan at tað gav nakað serligt eyka.

Í dag verður svartkjaftur-in gjørdur til mjøl og lýsi og verður síðani í stóran mun brúktur til fóður av ymisk-um slag.

Nøgdirnar av svartkjafti,

sum føroysku skipini fiskaðu í fjør, vóru stórar: 226.000 tons komu uppá land, men hetta er langt frá tí mesta, sum vit hava veitt av svartkjafti.

Í 2006 veiddu føroysk skip tilsamans 321.000 tons av svartkjafti.

Tilsamans 543.000 tons

Samlaða heildarveiðan hjá føroysku skipunum var í 2014 543.000 tons.

Sum nevnt er svartkjaftur størsta nøgdin.

247.000 tons vóru veidd á føroyskum øki, sum er før-oyski landgrunnurin og Før-oya Banki.

Heildarveiðan er mun-andi økt hesi seinastu árin og nærkast metárunum 2003 til 2007.

Størsti vøksturin er sum nevnt í svartkjaftinum, meðan sildaveiðan minkaði góð 70.000 tons í fjør í mun til 2013.

Lodnan taldi heldur ikki so nógv í fjør, men hon hevur eisini svingað millum onki og 33.000 tons síðani 2004. Í

Innflutningurin jan.-mai 2014 og 2015, skiftur á høvuðsbólkar, í mió. kr.

	2014	2015	Munur	% munur
Til hav- og landbúnað	111	118	7	6
Rávøra til fiskavirking	47	64	17	36
Tilfar til byggivinnu	199	217	18	9
Tilfar til annan ídnað	505	513	9	2
Máskínur og amboð	300	194	-106	-35
Brennievni	516	387	-129	-25
Akfør	113	142	29	26
Til beinleiðis húsarhaldsnýtslu	501	512	11	2
Skip og flogfær	54	18	-36	-67
Samantalt	2.345	2.164	-180	-8
Samantalt uttan skip og flogfær	2.291	2.147	-144	-6

Útflutningurin jan.-mai 2014 og 2015, skiftur á høvuðsbólkar, í mió. kr.

	2014	2015	Munur	% munur
Botnfiskur	567	670	102	18
Flundrufiskur	49	79	30	62
Alifiskur	1.113	974	-140	-13
Uppisjóvarfiskur	202	493	290	143
Skeljafiskur	66	39	-28	-42
Annar fiskur og fiskaúrdráttir	244	184	-59	-24
Aðrar vørur	70	51	-20	-28
Skip	4	26	22	575
Útflutningur samantalt	2.316	2.515	199	9
Fiskavøruútflutningurin samantalt	2.242	2.438	196	9

Fiskavøruútflutningurin jan.-mai 2014-15, skiftur á høvuðsbólkar, í tonsum

	2014	2015	Munur	% munur
Botnfiskur	23.892	22.692	-1.200	-5
Flundrufiskur	1.473	1.845	372	25
Alifiskur	23.993	20.759	-3.235	-13
Uppisjóvarfiskur	44.500	82.746	38.246	86
Skeljafiskur	5.576	2.995	-2.581	-46
Annar fiskur og fiskaúrdráttir	30.300	25.775	-4.525	-15
Fiskavøruútflutningurin samantalt	129.734	156.812	27.078	21

Kelda: Hagstøva Føroya

fjør fiskaðu føroysku skipini 8.000 tons av lodnu.

Kappingin um makrelin

Hóast nøgdirnar av svartkjafti hava verið tær størstu, so er tað makrelfiskiskapurin, sum hevur fingið mestu umtaluna í almenna rúminum.

Tá ið Føroyar ásettu sær egna kvotu og fasthildu um,

at hetta var parturin hjá Føroyum, tá vóru virðini so stór, at tað vóru ikki bert uppsjóvarskipini, sum gjør-du krav uppá makrelin.

Politiski myndugleikin var ikki samdur um, hvussu hann skuldi býttast og tí fekk umtalan uppáftur meira rúmd.

Roynt var eisini við upp-boðssølu og útlandingar

keyptu ein part av kvotunum saman við føroyingum.

Virði á makrelinum er eisini hægri fyri hvørt kilo enn á svartkjafti.

Stóru nøgdirnar hava havt við sær, at tvey nýggj uppsjóvarvirkir eru bygd at taka ímóti makreli og øðrum uppsjóvarfiski, síðan vit ásettu okkum størru kvotur-nar av makreli.

Fiskiveiðan gevur trýggjar milljardir beinleiðis til føroyska samfelagið

Búskapurin veksur nógv og serliga uppsjóvarvinnan gevur stórar inntøkur til samfelagið

Føroysk skip veiddu til-samans 543.tons av fiski í 2014.

Umleið 80 prosent av tonstalinum var uppsjóv-arfiskur, meðan botnfiska-veiðan er tilsamans 15 pro-sent av tí samlaða.

Botnfiskasløgini, sum telja mest, eru toskur og upsi.

Torskaveiðan var heldur

størri í 2014 enn í 2013. Til-samans veiddu føroysku skipini 36.000 tons av toski móti 32.000 ronsum árið frammanundan.

Men hóast nakað av framgongd er í føroysku toskaveiðuni, so er lítið og onki av hesum fiskað undir Føroyum. Størsti parturin verður veiddur av føroys-ku trolarunum, sum fiska í

barentshavinum og nakað verður so eisini veitt á Flem-ish Cap.

Upsin telur 27.000 tons – tað eru 3.000 ella 10 prosent færri tons enn í 2013. So at siga allur upsin er veiddur undir Føroyum.

Háost tøluni fyri botn-fiskin ikki eru so ógvuslig, so hava tey stóra ávirkan á búskapin.

1,2 milljardir gav botn-fiskurin føroyska samfelag-num, men í hesum sam-bandi eigur ikki at verða gloymt, at so at siga alt, sum verður veitt undir Føroyum eisini kemur uppá land her.

Vit útfluttu størstu nøgd-irnar av toski í nýggjari tíð í 1996. Tá var útflutningurin 37.000 tons, meðan hann í fjør var 20.000 tons.

Mest útflutti vit av upsa í 2005, tá ið heili 41.000 tons fóru av landinum. Her hevur afturgongdin verið risastór, tí í fjør fóru bert 14.000 tons av upsa av landinum.

Í 2003 útfluttu vit 20.000 tons av hýsu – í fjør vóru beint undir 4.000 tons.

Tað skapar arbeiði til nógvar hendur og virðisøk-ingin av fiskinum hendir á landi í Føroyum.

Eitt sindur øðrvísi er tað við toskinum, sum verður veiddur í Barentshavinum. Hann verður frystur um-borð og fer í stóran mun til útlendska keyparar. Onki krav er um, at hesin fiskur skal yvir føroyskan keikant. 52.000 tons av botnfiski vóru útflutt í fjør.

Uppisjóvarfiskurin

Sjálvt um botnfiskurin telir nógv, so er tað uppsjóv-arfiskurin, sum ger munin hesi seinnu árin.

Í fjør var virðið á upp-sjóvarfiskinum, sum varð landað, 1,24 millajrdir krón-ur. Hetta er eitt lítið sindur minni enn í 2013, men kort-ini eitt íkast, sum av álvara merkist í samlaða føroyska búskapinum.

Afturgongin í krónutali-num var 12 prosent, meðan nøgdin var á leið 16 prosent minni enn árið framman-undan.

Hóast hetta, so vóru út-flutt virðir fyri um trýggjar milljardir. Tan afturgongdin, sum sæst best, er í uppsjóv-arfiskinum. Har komu 168 milljónir krónur minni inn í fjør enn í fyrraárið.